

Årsberetning 2004

Procesbevillingsnævnet
Rådhuspladsen 45-47, 4. sal
1550 København V
Telefon 33 12 13 20
Telefax 33 12 10 77

www.domstol.dk (under "Procesbevillingsnævnet")

ISSN: 1604-3170

1. Nævnets etablering, sammensætning og sekretariat	3
2. Sagsbehandling.....	6
3. Nævnets virksomhed i 2004.....	10
3.1. 2. instansbevillinger i civile sager.....	14
3.1.1. Ankesager	14
3.1.2. Kæresager	15
3.2. 3. instansbevillinger i civile ankesager.	16
3.3. 3. instansbevillinger i civile kæresager	18
3.4. 2. instansbevillinger i straffesager	19
3.4.1. Tiltaltes ansøgninger.....	20
3.4.2. Anklagemyndighedens ansøgninger.....	22
3.5. 3. instansbevillinger til anke i straffesager.....	22
3.5.1. Tiltaltes ansøgninger.....	23
3.5.2. Anklagemyndighedens ansøgninger.....	25
3.6. 3. instansbevillinger til straffeprocessuelle kæremål.....	26
4. Konkrete sager, hvori der er meddelt 3. instansbevilling i 2004.....	27
4.1. Procesbevillingsnævnets kompetence.....	27
4.2. Civile sager.....	27
4.2.1 Civile ankesager	27
4.2.2. Civile kæresager	29
4.3 Straffesager	30
4.3.1 Tilladelse til anke	30
4.3.2. Tilladelse til kære i straffesager	34
5. Litteratur om 2. og 3. instansbevillinger	38

1. Nævnets etablering, sammensætning og sekretariat

Procesbevillingsnævnet har siden 1. januar 1996 forestået behandlingen af ansøgninger om 2. og 3. instansbevillinger i civile sager og straffesager.

Procesbevillingsnævnet er oprettet ved lov nr. 390 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven (Oprettelse af et procesbevillingsnævn m.v.).

Ved lov nr. 1082 af 20. december 1995 om ændring af lov for Færøerne om rettens pleje, lov om rettens pleje i Grønland og forskellige andre lovbestemmelser om procesbevillinger (Ændringer som følge af oprettelsen af Procesbevillingsnævnet) gennemførtes de nødvendige konsekvensændringer i bestemmelser om procesbevillinger i særlovgivningen og i den særlige lovgivning for Grønland og Færøerne. Loven trådte i kraft for Danmark og Grønland den 1. januar 1996. Loven blev sat i kraft for Færøerne den 1. juli 1999 ved bekendtgørelse nr. 454 af 16. juni 1999.

Ved lov nr. 402 af 26. juni 1998 om ændring af retsplejeloven mv. (rekruttering af dommere m.v.) blev nævnet bevillingsmæssigt og administrativt henlagt under Domstolsstyrelsen.

Lovreglerne om Procesbevillingsnævnets virksomhed er placeret i kapitel 1 a i retsplejeloven. Af forarbejderne til bestemmelserne (FT 1994/95, tillæg A, side 2956 og 2959) fremgår, dels at Procesbevillingsnævnet ikke er en del af domstolssystemet, dels at nævnet ikke er en del af den offentlige forvaltning, hvilket bl.a. indebærer, at nævnet ikke er omfattet af offentlighedsloven, forvaltningsloven og ombudsmandsloven. For nævnets virksomhed gælder dog bestemmelserne i persondataloven.

Procesbevillingsnævnets forretningsorden er bekendtgjort i Lovtidende ved bekendtgørelse nr. 151 af 23. februar 2001.

Procesbevillingsnævnet består af en højesteretsdommer, en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en universitetslærer i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. Beskikkelsen af de 4 førstnævnte medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis Højeste-

ret, landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Universitetslæreren beskikkes uden forudgående indstilling. Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere, dvs. af Den Særlige Klageret.

Nævnet bestod i perioden 1. januar - 30. juni 2004 af følgende medlemmer:

højesteretsdommer Lene Pagter Kristensen (formand)
professor Jens Peter Christensen
dommer Henrik Hallenberg
landsdommer Bjarne Bjørnskov Jensen
advokat Ebbe Mogensen.

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

højesteretsdommer Jytte Scharling
advokat Hanne Gullitz
professor Peter Møgelvang-Hansen
dommer Christian Pedersen
advokat Michael Rekling
landsdommer A.F. Wehner.

Nævnet bestod i perioden 1. juli - 31. december 2004 af følgende medlemmer:

højesteretsdommer Lene Pagter Kristensen (formand)
professor Jens Peter Christensen
dommer Poul Holm
landsdommer Claus Lütke Levy
advokat Ebbe Mogensen.

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

højesteretsdommer Jytte Scharling
advokat Hanne Gullitz
landsdommer Svend Bjerg Hansen
administrerende dommer Vagn Kastbjerg
professor Peter Møgelvang-Hansen

advokat Michael Rekling.

Procesbevillingsnævnet bistås af et sekretariat, der antages af nævnets formand, jf. forretningsordenens § 1.

Sekretariatet bestod pr. 31. december 2004 af følgende:

kst. sekretariatschef Susanne Gamberg

kst. vicesekretariatschef Hanne Harritz Pedersen

fuldmægtig Barbara Hoffmann

fuldmægtig Suzanne Holst

fuldmægtig Dorthe Borggaard Kristoffersen

fuldmægtig Anne Berg Mansfeld-Giese

fuldmægtig Marianne Ploug

fuldmægtig Nikolaj Stenfalk

kontorfuldmægtig Tina S. Mundeling

overassistent Pernille Kær Jensen

stud. jur. Ulrikke Oxbjørn.

2. Sagsbehandling

Reglerne om Procesbevillingsnævnets sagsbehandling findes i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden. Det fremgår af retsplejelovens § 25, at nævnet selv fastsætter sin forretningsorden.

Efter § 1 i forretningsordenen drager nævnets formand omsorg for sagernes forberedelse med bistand fra nævnets sekretariat. En ansøgning om procesbevilling skal efter forretningsordenens § 2 være skriftlig. I ansøgningen skal angives de grunde, som ansøgeren vil påberåbe sig. Ansøgningen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, som sagen vedrører, og kopier af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse.

Beregningen af ansøgningsfrister sker i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefrister, jf. forretningsordenens § 2, stk. 3, 2. pkt.

Procesbevillingsnævnet accepterer, at en ansøgning alene fremsendes pr. telefax. En ansøgning, der sendes pr. telefax, skal ikke (nødvendigvis) følges op af en original ansøgning.

Ansøgninger skal være nævnets sekretariat i hænde senest kl. 16.00 den dag, ansøgningsfristen udløber, jf. forretningsordenens § 2, stk. 3, 1. pkt.

Sekretariatet underretter efter forretningsordenens § 3 ansøgeren om ansøgningens modtagelse. Det samme gælder modparten i civile sager. Samtidig gives der ansøgeren og modparten en orientering om sagens behandling i nævnet. Ansøgervejledningen og vejledningen til modparter findes i årsberetningen for 2002. Vedrørende underretning i straffesager henvises til side 8-9.

Alle ansøgninger visiteres af sekretariatschefen eller den fungerende sekretariatschef - så vidt muligt samme dag, som de modtages. Sekretariatet tilstræber at gøre ansøgere opmærksom på en eventuel mulighed for at appellere direkte i tilfælde, hvor dette er muligt, eller hvor det dog er tvivlsomt, om Procesbevillingsnævnets tilladelse er nødvendig.

Procesbevillingsnævnet medvirker som altovervejende hovedregel ikke ved oplysningen af de sager, der forelægges for nævnet.

I tilfælde, hvor en foreløbig gennemgang af sagen fører til, at en 2. eller 3. instansbevilling kan komme på tale, høres modparten i sagen. Ligeledes kan en høring komme på tale, hvor der er et særligt behov for at få belyst sagen fra modpartens side. De normale høringsfrister er 14 dage.

Formanden afgør efter forretningsordenens § 4, om akterne fra den forudgående domstolsbehandling skal indhentes.

Ved behandlingen af ansøgninger om 2. instansbevilling til anke af civile domme indhentes der, når dommeren i byretten i medfør af retsplejelovens § 218 a, stk. 2, har begrænset sagsfremstillingen i dommen, i enkelte tilfælde tillige en supplerende redegørelse for sagen, jf. princippet i § 218 a, stk. 3. Procesbevillingsnævnet indhenter ikke i øvrigt udtalelser fra retten i anledning af ansøgninger om tilladelser til anke eller kæremål.

Nævnets afgørelser træffes efter forretningsordenens § 5 ved møder, der almindeligvis afholdes en gang om ugen. Nævnets behandling sker på grundlag af notater udarbejdet af sekretariatet for hver enkelt sag. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne ugedagen før. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist. Nævnets møder er ikke offentlige, jf. forretningsordenens § 6, stk. 1, og sagens parter har ikke adgang til møderne, jf. § 6, stk. 2.

I møderne deltager samtlige 5 nævnsmedlemmer, idet nævnet ikke har fundet det hensigtsmæssigt at benytte den i retsplejelovens § 25, stk. 2, givne adgang til at afgøre sagerne med 3-mandsnævn bestående af en dommer, en advokat og en universitetslærer. I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant. Har et eller flere medlemmer og disses suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 3 medlemmer er til stede. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende, jf. i det hele forretningsordenens § 8.

I forretningsordenens § 10, stk. 1, er fastsat, at formanden uden forelæggelse for nævnet kan tage stilling til behandlingen af ansøgninger, som falder uden for nævnets kompetence, og i stk. 2, at formanden herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinier, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, kan træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet. Nævnet har i medfør af § 10, stk. 2, bemyndiget formanden til at afgøre visse sagstyper. Bemyndigelsen til formanden omfatter bl.a. behandlingen af ansøgninger i civile sager om 2. instansbevilling til kære af afgørelser om sagsomkostninger, der er fastsat til højst 10.000 kr., behandlingen af ansøgninger om 3. instansbevillinger i straffesager, hvori der kan meddeles afslag, idet tiltalte alene ønsker Højesterets prøvelse af skyldsspørgsmålet, og genoptagelsesansøgninger, når der kan meddeles afslag, idet der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger.

Nævnets afgørelse meddeles efter forretningsordenens § 13 ansøgeren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvordan de har stemt. På begæring oplyses, hvem der har deltaget i sagens behandling. Underretning om nævnets afgørelser sendes også til modparten i sagen. Også den eller de retter, der har truffet afgørelse i sagen, underrettes. Hvis der meddeles tilladelse til anke eller kære til Højesteret, underrettes - som udgangspunkt - udgiver af Ugeskrift for Retsvæsen, Forlaget Thomson A/S.

Som forudsat i forarbejderne til reglerne i retsplejeloven om oprettelse af et procesbevillingsnævn begrundes nævnets afgørelser kun med en henvisning til indholdet af den bestemmelse i retsplejeloven, konkursloven etc., som afgørelsen er truffet efter. En særlig bestemmelse herom er optaget i forretningsordenens § 13, stk. 2.

Nævnsbehandlingen er gratis for ansøgerne, og der kan ikke pålægges ansøgeren eller modparten sagsomkostninger i anledning af nævnsbehandlingen.

For behandlingen af ansøgninger om appeltilladelser inden for strafferetsplejen gælder følgende særlige forhold:

Nævnets sekretariat underretter i - som udgangspunkt - alle sager politimesteren (politidirektøren) om modtagelsen af en ansøgning fra domfældte/tiltalte.

Procesbevillingsnævnet indhenter sagens akter fra anklagemyndigheden, hvis sagen ikke kan afgøres på grundlag af de akter, som domfældte/tiltalte har indsendt.

Nævnet hører som udgangspunkt anklagemyndigheden i de sager, hvor en foreløbig gennemgang af sagen fører til, at en 2. eller 3. instansbevilling kan komme på tale. Ligeledes kan en høring komme på tale, hvor der er et særligt behov for at få belyst sagen fra anklagemyndighedens side. Ved ansøgninger om 2. instansbevillinger indhentes en udtalelse fra vedkommende politimester og statsadvokat. Ved ansøgninger om 3. instansbevillinger indhentes herudover en udtalelse fra Rigsadvokaten.

I sager, hvor anklagemyndigheden høres i 2 instanser, er den samlede høringsfrist normalt 3 uger. Hvor høringen sker i 3 instanser, er fristen normalt 1 måned.

En kopi af anklagemyndighedens udtalelse sendes til ansøgeren. En udtalelse, der er indhentet fra anklagemyndigheden, vil, hvis den indeholder faktiske oplysninger af betydning for sagens afgørelse, blive sendt til ansøgeren med anmodning om eventuelle bemærkninger hertil.

Når sekretariatet modtager en ansøgning om 2. eller 3. instansbevilling fra anklagemyndigheden, vil domfældte/tiltalte blive orienteret og - om nødvendigt - få lejlighed til at komme med bemærkninger til ansøgningen.

Ved meddelelse af anke- eller kæretilladelse anmodes Rigsadvokaten om at indbringe sagen for Højesteret - ved meddelelse af 2. instansbevillinger anmodes vedkommende regionale statsadvokat om at indbringe sagen for landsretten. Denne fremgangsmåde - som må anses for historisk begrundet - følges, uanset om tilladelsen meddeles til domfældte/tiltalte eller til anklagemyndigheden.

3. Nævnets virksomhed i 2004

Nævnet har i 2004 afholdt 41 møder.

Den 1. januar 2004 henstod 388 sager som uafsluttede.

Nævnet har i 2004 modtaget 1.426 sager.

1.315 sager er blevet afsluttet i 2004.

Nævnet har i 2004 afgjort 1.177 sager, der fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	I alt
2. instans civile sager	66	109	19	194
3. instans civile sager*	45	466	31	542
2. instans straffesager	55	101	23	179
3. instans straffesager	50	194	18	262

I 7,7 % af de sager, som nævnet behandlede, blev der således meddelt fristafslag.

---

* I gruppen med 3. instans civile sager er i overensstemmelse med Justitsministeriets statistikker for årene indtil 1994 medtaget følgende sagstyper, hvor appel til Højesteret i sager, der behandles af landsretterne som 1. instans og til dels Sø- og Handelsretten, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse:

- appel af landsretternes afgørelser i sager om efterprøvelse af Den Sociale Ankestyrelses beslutninger om anbringelse af børn uden for hjemmet m.v., jf. servicelovens § 126 (før 1. juli 1998 bistandslovens § 131)
- særskilt anke af sagsomkostninger og processuelle straffe i domme afsagt af landsretterne og Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 368, stk. 5
- kære af landsretternes og Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2 (før 1. juli 1998 § 392, stk. 1, nr. 3, 1. led).

138 sager er blevet afgjort på anden måde (tilbagekaldt, videresendt til anden myndighed, afvist som faldende uden for nævnets kompetence mv.).

73 sager er afgjort af formanden alene i henhold til bemyndigelse. Herudover har formanden i henhold til bemyndigelse alene afslået 38 genoptagelsesansøgninger.

Den 31. december 2004 henstod 499 sager som uafsluttede.

Om antallet af sager, bevillinger mv. i tidligere år henvises til Procesbevillingsnævnets årsberetning 2002 og 2003*. Det bemærkes, at tallene for de år, hvor kompetencen til at meddele 2. og 3. instansbevillinger henhørte under Justitsministeriet, viser, hvor mange bevillinger der er meddelt blandt de indkomne sager i det enkelte år (d.v.s. også sager, der først blev afgjort i det følgende kalenderår). Dette gælder ikke for tallene for Procesbevillingsnævnets virksomhed (årene 1996 - 2004), som viser antallet af bevillinger i de sager, som er afgjort af nævnet i det enkelte år i perioden 1996 - 2004 (hvilket også kan være sager, som er indkommet i det forudgående kalenderår).

---

* Procesbevillingsnævnet er ikke bekendt med, at der foreligger optællinger over antal bevillinger meddelt af Justitsministeriet i 1995.

Procesbevillingsnævnet har gennemført en undersøgelse af sagsbehandlingstiden i oktober kvartal 2004 (349 sager), som har givet følgende resultat:

Sagsbehandlingstid:	Sager	I alt
0 – 4 uger	52	15 %
4 – 6 uger	44	28 %
6 – 8 uger	32	37 %
8 – 10 uger	31	46 %
10 - 12 uger	24	52 %
12 - 14 uger	19	58 %
14 - 16 uger	27	66 %
Over 16 uger	120	100 %
I alt	349	100 %

Det bemærkes, at der i sagsbehandlingstiden indgår den tid, som er medgået til kontradiktion og indhentelse af nødvendige bilag fra ansøgeren, retterne mv.

Det er nævnets mål, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke overstiger 8 uger, men en beregning viser, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for sager behandlet i oktober kvartal 2004 var på 14 uger. Sagsbehandlingstiden i 2004 var således uændret i forhold til sagsbehandlingstiden i 2003, men markant højere end i 2002, hvor sagsbehandlingstiden var 7,7 uger. Årsagen til denne negative udvikling er, at Procesbevillingsnævnets sekretariat på grund af ressourcemangel har været nødsaget til at holde stillinger vakante i perioder. Der har desuden i 2004 - i lighed med 2003 - været en stor udskiftning i antallet af medarbejdere.

Antallet af sager, der er afsluttet i 2004 er imidlertid større end i de tidligere år trods et faldende antal årsværk, og effektiviteten pr. medarbejder er således steget i 2004, jf. den nedenstående tabel.

	2001	2002	2003	2004
Afsluttede sager	1.283	1.286	1.268	1.315
Årsværk	13,1	12,3	12,3	11,1
Afsluttede sager pr. årsværk	97,9	104,5	103,08	118,46

Procesbevillingsnævnets nettobevilling var i 2004 på 8,6 mio.kr.

3.1. 2. instansbevillinger i civile sager

3.1.1. Ankesager

Nævnet har i 2004 realitetsbehandlet 74 ansøgninger om tilladelse til anke fra byret til landsret i sager angående krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., jf. retsplejelovens § 368, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 24 sager.

Sagerne fordeler sig som følger:

	BEVILLINGER	AFSLAG
Aftaleret	2	8
Arbejdsforhold	3	1
Bilreparationer	1	1
Erstatning, andet	2	2
Erstatning, personskade	0	1
Erstatning, tingsskade	1	0
Foreningsforhold	1	2
Forsikringsret	1	0
Håndværkerregninger	1	1
Kommuner	0	1
Køb	1	2
Lejeforhold	5	9
Mangler ved fast ejendom	0	2
Regninger	2	14
Renter mv.	0	4
Andet	4	2
I alt	24	50

3.1.2. Kæresager

Nævnet har i 2004 realitetsbehandlet 82 ansøgninger om kæretiladelse i sager, hvor byretten har fastsat sagsomkostninger til højst 10.000 kr., jf. retsplejelovens § 389, stk. 2, § 391, stk. 2, og § 584 a, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 39 sager, herunder 11 fogedsager.

Herudover har nævnet i 2004 realitetsbehandlet 19 ansøgninger om tilladelse til kære fra byret til landsret af afgørelser om udlæg, der har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., jf. retsplejelovens § 584, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 3 sager.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningen for 2002 og 2003.

3.2. 3. instansbevillinger i civile ankesager.

Nævnet har i 2004 realitetsbehandlet 235 ansøgninger om tilladelse til at anke domme, som er afsagt af en landsret som 2. instans, til Højesteret, jf. retsplejelovens § 371. Bevilling blev meddelt i 19 sager.

Sagerne fordeler sig som følger:

	BEVILLINGER	AFSLAG
Aftaleret	1	16
Arbejdsforhold	4	12
Arbejdsskader	0	4
Arveret	0	1
Byggesagkyndige	0	3
Erstatningsret	2	25
Faderskab	0	1
Fast ejendom, mangler mv.	2	12
Fejlbehandling, læger	0	1
Forbrugerret	0	2
Forsikringsret	0	3
Forældremyndighed	0	59
Funktionærret	0	2
Hævd/vejret	1	2
Injurier	0	2
Kommuner	1	3
Konkursret	0	1
Køb	1	0
Lejeforhold	3	25
Ligebehandling	0	2
Pant	0	1
Renter mv.	1	1
Retsplejelov	1	4
Salærer mv.	0	3
Ugifte samlevende	0	5
Værgemål	0	2
Ægteskab	0	7
Andet	2	17
I alt	19	216

Herudover har Procesbevillingsnævnet i 2004 realitetsbehandlet følgende ansøgninger om tilladelse til anke til Højesteret:

- 18 ansøgninger om tilladelse til særskilt anke af bestemmelser om sagsomkostninger og processuelle straffe i domme, som er afsagt af en landsret eller Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 368, stk. 5. Nogle af sagerne vedrører domme, som er afsagt af landsretterne som 1. instans, jf. side 10 noten. Bevilling blev meddelt i 2 sager.
- 1 ansøgning i sager om administrativ frihedsberøvelse, jf. retsplejelovens § 475, stk. 3. Der blev ikke meddelt bevilling i sagen.
- 4 ansøgninger i konkursretlige sager, jf. konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 371. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.
- 4 ansøgninger i sager efter lov om dødsboskifte § 105, stk. 1, jf. retsplejelovens § 371. Bevilling blev meddelt i 1 sag.
- 13 ansøgninger i sager om efterprøvelse af Den Sociale Ankestyrelses beslutninger om anbringelse af børn uden for hjemmet m.v., jf. § 126 i lov om social service (før 1. juli 1998 bistandslovens § 131). Landsretternes afgørelser i disse sager er 1. instans afgørelser, jf. side 10 noten. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.
- 3 ansøgninger efter den grønlandske retsplejelov. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.
- 4 ansøgninger efter den færøske retsplejelov. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til anke til Højesteret, er refereret side 27-29. En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningen for 2002 og 2003.

3.3. 3. instansbevillinger i civile kæresager

Nævnet har i 2004 realitetsbehandlet:

- 142 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes og Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2.* Bevilling blev meddelt i 18 sager.
- 61 ansøgninger om tilladelse til kære til Højesteret af landsretternes afgørelser i fogedsager, jf. retsplejelovens § 585. Bevilling blev meddelt i 5 sager, heraf 1 sag om umiddelbar fogedforretning.
- 15 sager om tilladelse til kære til Højesteret af landsrettens kendelser i sager efter konkursloven, jf. konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2. Af disse vedrørte 1 sag tvangsakkord, 9 sager gældssanering, 2 sager likvidation og 3 sager konkurs. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.
- 6 ansøgninger om kæretilladelse efter lov om dødsboskifte § 105, stk. 1, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.
- 2 ansøgninger om tilladelse til kære til Højesteret af en dom, hvorved retten afviser sagen, fordi den ikke rettidigt er indbragt for ankeretten, jf. retsplejelovens § 391, stk. 3. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.
- 1 ansøgning i en sag om efterprøvelse af Den Sociale Ankestyrelses beslutninger om anbringelse af børn uden for hjemmet mv., jf. § 126 i lov om social service (før 1. juli 1998 bistandslovens § 131). Landsrettens afgørelse i denne sagstype er en 1. instans afgørelse, jf. side 10 noten. Der blev ikke meddelt bevilling i sagen.
- 1 ansøgning efter den grønlandske retsplejelov. Der blev ikke meddelt bevilling i sagen.
- 1 ansøgning efter den færøske retsplejelov. Der blev ikke meddelt bevilling i sagen.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til kære til Højesteret, er refereret side 29-30. En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningen for 2002 og 2003.

---

* Retsplejelovens § 392 blev ændret ved lov nr. 339 af 10. juni 1998, således at kære af alle kendelser og beslutninger i civile landsrets- og Sø- og Handelsretssager – bortset fra delafgørelser i 1. instanssager - kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse. Dette har medført en stor stigning i antallet af ansøgninger i medfør af § 392, stk. 2.

3.4. 2. instansbevillinger i straffesager

Nævnet har i 2004 realitetsbehandlet 156 ansøgninger om tilladelse til anke fra byret til landsret i sager, hvor ankeadgangen er begrænset i medfør af retsplejelovens § 962, stk. 2:

“Stk. 2. Domme kan kun ankes af det offentlige, når andre offentligretlige følger end bøde eller konfiskation kan idømmes efter de lovbestemmelser, tiltalen lyder på. Tiltalte kan kun anke, såfremt tiltalte har givet møde i sagen og mere end 20 dagbøder eller en bøde på over 3.000 kr. eller konfiskation af genstande af tilsvarende værdi eller andre offentligretlige følger er idømt. Hvis sagen er fremmet i medfør af § 847, stk. 3, nr. 4, kan tiltalte dog anke, selv om den pågældende ikke har givet møde i sagen, hvis anken ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld og betingelserne i 2. pkt. i øvrigt er opfyldt. Afgørelser i henhold til §§ 936 og 937 kan ikke indbringes for højere ret.”

148 af ansøgningerne var indgivet af tiltalte, mens 8 ansøgninger var fra anklagemyndigheden.

Bevilling er blevet meddelt i 55 sager, heraf 50 bevillinger til tiltalte og 5 til anklagemyndigheden.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningen for 2002 og 2003.

3.4.1. Tiltaltes ansøgninger

Oversigt over ansøgninger om 2. instansbevillinger fra tiltalte, som nævnet har realitetsbehandlet i 2004:

Sager, hvor der er sket domfældelse efter straffeloven:

	BEVILLINGER	AFSLAG
§ 119 – Vold mod tjenestemand, hindring af anholdelse mv.	0	2
§ 121 – Ringeagtsytring	0	4
§ 152 – Videregivelse af fortrolige oplysninger	2	1
§ 156 – Nægtelse af tjenestepligt	1	0
§ 171 – Dokumentfalsk	0	2
§ 232 – Blufærdighedskrænkelse	2	2
§ 244 – Vold	0	2
§ 264 – Krænkelse af bolig	0	1
§ 265 – Fredskrænkelse	0	6
§ 266 – Trusler	2	0
§ 266 b – Racediskrimination mv.	0	1
§ 276 – Tyveri	12	4
§ 279 – Bedrageri	1	0
§ 291 – Hærværk	9	8
§ 293 – Brugstyveri	0	1
I alt	29	34

Sager, hvor der er sket domfældelse efter særlovgivningen:

	BEVILLINGER	AFSLAG
Beredskabslov	2	1
Dyreværn	1	3
Euforiserende stoffer	0	1
Forskelsbehandling p.g.a. race	1	0
Færdselslov – andet	4	14
Færdselslov – hastighed	2	20
Færdselslov – svingning/vigepligt mv.	1	1
Hundelov	0	2
Kildeskat	0	1
Konfiskation	0	1
Lov om forbud mod besøgende	1	0
Naturbeskyttelse	0	1
Politivedtægt	1	6
Restaurationslov	0	1
Søfart	2	0
Toldlov	0	1
Veje, transport mv.	0	1
Veterinærvæsen	0	1
Våben og fyrværkeri	1	1
Andet	5	8
I alt	21	64

I alt	50	98
-------	----	----

3.4.2. Anklagemyndighedens ansøgninger

Oversigt over ansøgninger om 2. instansbevillinger fra anklagemyndigheden i straffesager, som nævnet har realitetsbehandlet i 2004:

	BEVILLINGER	AFSLAG
Fiskeri	1	0
Færdselslov – andet	0	2
Miljøbeskyttelse	1	0
Politivedtægt	0	1
Andet	3	0
I alt	5	3

3.5. 3. instansbevillinger til anke i straffesager

Nævnet har i 2004 realitetsbehandlet 113 ansøgninger om tilladelse til at anke domme, som er afsagt af en landsret som 2. instans, til Højesteret, jf. retsplejelovens § 966. 111 ansøgninger var indgivet af tiltalte*, mens 2 var indgivet af anklagemyndigheden. Bevilling til tiltalte blev meddelt i 19 sager og til anklagemyndigheden i 1 sag*.

Procesbevillingsnævnet har endvidere realitetsbehandlet 4 sager efter den grønlandske retsplejelov. Der blev meddelt bevilling til tiltalte i 1 sag.

Procesbevillingsnævnet har desuden realitetsbehandlet 7 sager efter den færøske retsplejelov. 6 ansøgninger var indgivet af tiltalte, mens 1 var indgivet af anklagemyndigheden. Der blev meddelt bevilling til anklagemyndigheden i 1 sag.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til anke til Højesteret, er refereret side 30-33. En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningen for 2002 og 2003.

---

* Evt. tredjemænd.

* OBS note om at sager vedrørende udvisning af udlændinge ikke er opgjort særskilt bør indsættes et passende sted.

3.5.1. Tiltaltes ansøgninger

Oversigt over ansøgninger fra tiltalte, jf. retsplejelovens § 966, som nævnet har realitetsbehandlet i 2004:

Sager, hvor der er sket domfældelse efter straffeloven:

	BEVILLINGER	AFSLAG
§ 119 – Vold mod tjenestemand	0	5
§ 121 – Ringeagtsytring mv.	0	1
§ 125 a - Menneskesmugling	0	1
§ 171 – Dokumentfalsk	1	0
§ 181 – Brandstiftelse	0	2
§ 191 – Narkotika	0	5
§ 215 – Børnebortførelse	2	0
§ 216 – Voldtægt	1	1
§ 232 – Blufærdighedskrænkelser	1	1
§ 235 – Salg/besiddelse af børnepornografi	0	1
§ 237 – Manddrab	1	0
§ 241 – Uagtsomt manddrab	2	0
§ 244 – Vold	1	6
§ 245 / § 246 – Grov vold	1	10
§ 252 – Fareforvoldelse	0	2
§ 265 – Fredskrænkelser	0	1
§ 266 – Trusler	1	0
§ 266 b – Racediskrimination mv.	0	1
§ 276 – Tyveri	0	4
§ 279 – Bedrageri	0	3
§ 279 a – Databedrageri	4	0
§ 283 – Skyldnersvig	0	2
§ 288 – Røveri	3	8
§ 289 – Grov skattesvig	0	1
§ 291 – Hærværk	0	1
§ 293 – Brugstyveri	0	1
I alt	18	57

Sager, hvor der er sket domfældelse efter særlovgivningen:

	BEVILLINGER	AFSLAG
Euforiserende stoffer	0	3
Lov om erhvervelse af fast ejendom	0	1
Fiskeri	0	1
Færdselslov	0	8
Konfiskation	0	4
Lov om forbud mod besøgende	0	1
Miljøbeskyttelse	0	2
Planlægningslov	0	1
Registreringsafgiftslov	0	1
Retsplejelov	1	1
Spilleautomater	0	1
Skattekontrollov	0	1
Toldlov	0	1
Udlændingelov	0	1
Våben og fyrværkeri	0	1
Andet	0	1
I alt	1	29
Erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning	0	6
I alt	19	92

3.5.2. Anklagemyndighedens ansøgninger

Oversigt over ansøgninger om 3. instansbevillinger fra anklagemyndigheden i straffesager, som nævnet har realitetsbehandlet i 2004:

	BEVILLINGER	AFSLAG
§ 225	0	1
Værdipapirhandel	1	0
I alt	1	1

3.6. 3. instansbevillinger til straffeprocessuelle kæremål

Nævnet har i 2004 realitetsbehandlet 119 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes kendelser og beslutninger i ankesager, jf. retsplejelovens § 968, stk. 3, og landsretternes afgørelser i kæresager, jf. retsplejelovens § 973. Bevilling blev meddelt i 28 sager.

Ansøgning var indgivet af tiltalte* i 118 sager, heraf 50 vedrørende varetægtsfængsling. Bevilling blev meddelt i 27 sager, herunder i 13 sager vedrørende varetægtsfængsling.

Ansøgning var indgivet af anklagemyndigheden i 1 sag. Der blev meddelt bevilling i sagen.

Procesbevillingsnævnet har endvidere realitetsbehandlet 1 sag efter den grønlandske retsplejelov. Der blev ikke meddelt bevilling til tiltalte i sagen.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til kære til Højesteret, er refereret side 34-37.

---

* Evt. tredjemænd.

4. Konkrete sager, hvori der er meddelt 3. instansbevilling i 2004*

Årsberetningen for 2004 indeholder alene referater af udvalgte sager, hvori der er meddelt tilladelse til anke eller kære til Højesteret.

4.1. Procesbevillingsnævnets kompetence

Kræver anke af to sager, der hver især har en værdi under 10.000 kr., men tilsammen har en værdi over 10.000 kr., Procesbevillingsnævnets tilladelse, når sagerne har været behandlet sammen efter retsplejelovens § 254?

To lejere, L1 og L2, havde hver især fra januar 2002 lejet et værelse hos en udlejer, U. På L1 og L2's vegne rettede en lejerforening en fælles henvendelse til huslejenævnet og krævede lejen sat ned. Nævnet nedsatte ved én afgørelse lejen for begge lejemål, og denne afgørelse indbragte U for boligretten ved to separate boligretsstævninger med påstand bl.a. om, at L1 og L2 hver for sig skulle anerkende, at lejen blev fastsat til den aftalte leje. Boligretten frifandt lejerne, og U indbragte dommen for landsretten, der afviste anken. Afvisningen blev af U indbragt for Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Værdien af hver af sagerne var under 10.000 kr. Sagerne var anlagt ved boligretten ved særskilte stævninger og var herefter behandlet i forbindelse med hinanden i medfør af retsplejelovens § 254. Sagerne angik herefter krav, der hver for sig havde en økonomisk værdi, der ikke oversteg 10.000 kr. Anke krævede derfor tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, og da tilladelse ikke forelå, var anken med rette blevet afvist. (Disens)

Tilladelse til kære til Højesteret af 24. februar 2004 (PBN 2003-22-1313).
U 2005.3342 H.

4.2. Civile sager

4.2.1 Civile ankesager

Kan boligreguleringslovens § 9, stk. 2, anvendes, selvom der ikke er optaget sædvanlige prioritetslån?

Sagen angik lejeforhøjelse efter boligreguleringslovens regler om omkostningsbestemt leje for beboelseslejemål i en ejendom, der var taget i brug efter 1963. Udlejeren havde beregnet afkastningen efter boligreguleringslovens § 9, stk. 2, men to lejere gjorde gældende, at denne bestemmelse ikke kunne anvendes, da ejendommens opførelse ikke var finansieret med sædvanlige langfristede prioritetslån. Byret og landsret fandt, at af-

---

* I det omfang sagsreferaterne i afsnit 4 er udarbejdet på grundlag af "domshovederne" fra Ugeskrift for Retsvæsen, er dette sket med samtykke fra Forlaget Thomson A/S. Sagsreferaterne er opdateret til og med den **19. december 2004 (?)**.

kastningen alene kunne beregnes efter boligreguleringslovens § 9, stk. 1. Procesbevillingsnævnet meddelte udlejer tilladelse til anke til Højesteret. Højesteret fortolkede bestemmelsen § 9, stk. 2, således, at den kunne anvendes, selv om der ikke var optaget sædvanlige prioritetslån i forbindelse med ejendommens opførelse. I sådanne tilfælde var det mest nærliggende at beregne afkastningen som ydelserne på et eller flere sædvanlige langfristede prioritetslån, som kunne have været optaget til finansiering af ejendommens opførelse, med tillæg af forrentning af den resterende del af anskaffelsessummen med fradrag af lejerindskud, jf. stk. 2, 2. pkt.

Tilladelse til anke til Højesteret af 13. maj 2004 (PBN 2004-22-1436).
U 2005.2679/2 H.

Er en voldgiftsklausul i en overenskomst til hinder for domstolsbehandling af et krav om godtgørelse for usaglig afskedigelse efter funktionærloven?

I forbindelse med besparelser hos F blev A's og B's stillinger nedlagt, og A og B søgte nye stillinger hos F, der fremsendte høringskrivelser til A og B, hvoraf fremgik, at F ville afskedige dem og ikke fandt dem kvalificerede til de ansøgte stillinger. A og B gjorde indsigelser, og der afholdtes forhandlingsmøde med deres organisation, HK Danmark. Der afholdtes herefter forhandlingsmøder i juli 2002 mellem HK Stat og Finansministeriet. Der kunne ikke opnås enighed, og i december 2002 sendte HK Stat A's og B's krav til F. I fællesoverenskomsten mellem Finansministeriet og Statsansattes Kartel indeholdes bl.a. i § 26 bestemmelser om afskedigelsesprocedure, herunder bestemmelse om, at klager over påståede urimelige afskedigelser kan behandles ved voldgift. HK Danmark anlagde som mandatar for A og B retssag mod F med påstand om erstatning/godtgørelse i henhold til bl.a. funktionærlovens § 2 b som følge af usaglig opsigelse. F påstod disse krav afvist. Landsretten stadfæstede byrettens afgørelse om afvisning. Det anførtes her ved bl.a., at overenskomstens bestemmelse om forumvalg uanset anvendelsen af ordet »kan« må forstås således, at sagen, såfremt den faglige organisation vælger at føre den, skal afgøres ved voldgift. Spørgsmålet om, hvorvidt afskedigelserne af henholdsvis A og B havde været urimelige og ikke begrundet i deres eller ansættelsesmyndighedens forhold, skulle herefter afgøres ved voldgift. Dette gjaldt også, selv om funktionærlovens § 2 b om samme spørgsmål påberåbtes, idet anvendelsen af denne lovbestemmelse på de konkrete forhold ikke sås at rumme sådanne lovfortolkningsspørgsmål, at tvisten af den grund kunne indbringes for domstolene på trods af voldgiftsklausulen. Det anførtes videre, at det, som sagen var forelagt landsretten, ikke var godtgjort, at der forelå sådanne konkrete omstændigheder, at spørgsmålet om afskedigelsesernes rimelighed i medfør af arbejdsretslovens § 11, stk. 2, kunne behandles ved de almindelige domstole. Endelig anførtes det, at afvisning af domstolsbehandling ikke indebar en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6, stk. 1. Procesbevillingsnævnet meddelte A og B tilladelse til anke til Højesteret.

U 2004.1378 V.
Tilladelse til anke til Højesteret af 2. november 2004 (PBN 2004-22-1446).

Finder pengereglen anvendelse på bankoverførsler?

M, der var ansat som kontorassistent i en virksomhed, V, begik i årene 1999 og 2000 underslæb over for V for ca. 500.000 kr. En del af underslæbet blev begået ved, at M overførte ca. 145.000 kr. fra V's bankkonto til en kommune, K's, konto til nedbringelse af M's ægtefælle, H's, skattegæld til K. Højesteret udtalte, at bankoverførslen måtte sideløbende med kontant betaling til K af H's skattegæld, og at K var i god tro ved modtagelsen af beløbet. V fik derfor ikke medhold i sit tilbagesøgningskrav mod K.

U 2004. 1626 V.

Tilladelse til anke til Højesteret af 5. oktober 2004 (PBN 2004-22-1511).

U.2006.2079 H.

4.2.2. Civile kæresager

Skal et konkursbos rimelige omkostninger ved bestræbelser på at sælge et pant betales ud over budsummen, selvom omkostningerne på auktionen ikke var medtaget i opgørelsen af størsteløbet for betaling ud over budsummen?

A's konkursbo forsøgte ved underhåndssalg at sælge en ejendom, som tilhørte A og A's hustru i lige sameje, men det lykkedes ikke. En kreditforening, R, der havde pant i hele ejendommen, begærede der på tvangsauktion over ejendommen. Det skete efter aftale med boet, og R og boet aftalte at dele rekvirentsælæret. Under auktionsmødet den 1. september 2003 opgjorde R som rekvirent det størsteløb, der skulle betales ud over budsummen, til 91.000 kr. med tillæg af auktionsafgift og udgifter til den sagkyndige. Boet fremlagde panthverregnskab i henhold til konkurslovens § 87 og anmodede om, at det heri opgjorte beløb, ca. 36.000 kr., der ikke var indeholdt i de 91.000 kr., tillige skulle betales ud over budsummen. Fogeden afsagde straks kendelse om, at boets anmodning ikke blev taget til følge, og kendelsen blev ikke kæret under auktionsmødet. Auktionen blev herefter gennemført. Den 5. september 2003 kærede boet kendelsen med påstand om, at beløbet på ca. 36.000 kr. skulle betales af auktionskøber ud over budsummen. Landsretten stadfæstede fogedrettens kendelse. Procesbevillingsnævnet meddelte boet tilladelse til kære til Højesteret. Højesteret bemærkede, at boet ikke havde stilling som rekvirent under auktionen, og lagde til grund, at boet med rimelighed havde haft omkostninger på de ca. 36.000 kr. ved bestræbelserne på at sælge ejendommen. Sådanne omkostninger skulle efter konkurslovens § 87, stk. 3, betales af auktionskøberen og skulle derfor have været medtaget i det størsteløb, som skulle betales ud over budsummen. Fogedrettens kendelse efter retsplejelovens § 570 var ikke undtaget fra kæreadgang, jf. retsplejelovens § 584, stk. 4, og auktionskøber skulle derfor betale beløbet, selvom det samlede beløb, der skulle betales ud over budsummen, oversteg det oplyste størsteløb.

Tilladelse til kære til Højesteret af 4. februar 2004 (PBN 2003-22-1305).

U 2004.2461 H.

Er der efter EF-domskonventionen værneting i Danmark for en eneforhandleraftale?

I 2002 anlagde A sag ved byretten mod et svensk firma B med påstand om betaling af et nærmere angivet beløb, med henvisning til at B som leverandør og eneforhandlingsgiver havde afbrudt et eneforhandlingsforhold med A som eneforhandler, jf. EF-domskonventionens art. 5, stk. 1. B påstod sagen afvist, under henvisning til at sagen efter art. 2,

stk. 1, skulle have været anlagt ved B's hjemting i Sverige, da betingelserne i art. 5, stk. 1, ikke var opfyldt, navnlig fordi der ikke forelå noget kontraktforhold mellem parterne. Byret og landsret fandt, at der var værneting i Danmark for A's krav. Sagen blev af B indbragt for Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Højesteret fastslog, at der i relation til art. 5, stk. 1, var en tilstrækkelig sandsynliggørelse af, at forholdet mellem A og B var aftalemæssigt forankret, til anvendelse af denne værnetingsregel. Aftalen indeholdt ingen aftale om lovvalg, og der var ikke grundlag for at fravige formodningsreglen i lovvalgskonventionens art. 4, stk. 2, hvorefter aftalen er undergivet dansk ret, da den angår forhandling i Danmark, og den angivne eneforhandler har sit forretningssted i Danmark. Højesteret fandt, at eneforhandlingsområdet var stedet for opfyldelse af en pligt til at opretholde et eneforhandlingsforhold. På denne baggrund var der værneting i Danmark i medfør af EF-domskonventionens art. 5, stk. 1.

Tilladelse til kære til Højesteret af 3. november 2004 (PBN 2004-22-1632).
U 2005.3149 H.

Hvor længe kan frihedsberøvelsen af en udlænding, der skal udsendes, udstrækkes?

A, der var statsløs palæstinenser, indrejste i Danmark fra Libanon i juni 1999 efter at have fået opholdstilladelse til familiesammenføring efter udlændingelovens § 9. I oktober 2000 fik A afslag på en ansøgning om asyl efter udlændingelovens § 7. I marts 2001 stadfæstede Flygtningenævnet afslaget og fastsatte samtidig en frist for A's udrejse af Danmark, hvorefter hun forsvandt. I juni 2003 meldte A sig til Dansk Røde Kors, hvorefter hun blev frihedsberøvet i medfør af udlændingelovens § 36, stk.1. Derefter blev hun ved byrettens kendelser, der lejlighedsvis blev indbragt for og stadfæstet af landsretten, varetægtsfængslet, indtil hun blev udsendt til Libanon den 16. november 2004. Forud herfor var en kendelse afsagt af landsretten den 6. august 2004, hvorved en byretskendelse om fortsat fængsling var blevet stadfæstet, blevet indbragt for Højesteret af A med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Højesteret udtalte, at der i en sag som den foreliggende måtte stilles betydelige krav til sandsynliggørelsen af, at der var reel udsigt til, at udsendelse kunne ske inden for den nærmeste fremtid. Efter oplysningerne om de libanesiske myndigheders holdning, herunder om Rigspolitiets besøg i Libanon i marts 2004 og resultaterne i tilknytning hertil, var der imidlertid ikke anledning til at tilsidesætte landsrettens vurdering af udsigterne til en udsendelse, en vurdering som de libanesiske myndigheders efterfølgende sagsbehandling havde bekræftet (Dissens).

Tilladelse til kære til Højesteret af 23. november 2004 (PBN 2004-22-1667).
U.2005.2697/1H.

4.3 Straffesager

4.3.1 Tilladelse til anke

Kan psykologerklæringer om forurettede dokumenteres under en straffesag?

T1-T5, der var mellem 21 og 33 år, blev i byretten frifundet, men i landsretten fundet skyldige i voldtægt mod en ung kvinde, F, begået af de 5 tiltalte i forening i forbindelse med en fest. Under sagens behandling i landsretten blev nogle psykologerklæringer om forurettede dokumenteret. Procesbevillingsnævnet meddelte T1-T5 tilladelse til anke til Højesteret. Højesteret udtalte, at erklæringer afgivet af autoriserede psykologer - ligesom lægeerklæringer - måtte anses for omfattet af retsplejelovens § 877, stk.2, nr. 5, og derfor som udgangspunkt kunne anvendes som bevis også i tilfælde, hvor erklæringen kunne have betydning for bedømmelsen af skyldspørgsmålet. Under sagens behandling i byretten havde anklagemyndigheden efter protest frafaldet dokumentation af psykologerklæringerne, og de burde på den baggrund - når de skulle dokumenteres i landsretten - udtrykkeligt have været anført på bevisfortegnelsen. Landsretten burde dog ikke af denne grund have nægtet tilladelse til dokumentation, idet de tiltalte kunne have begæret psykologen indkaldt til at afgive forklaring eller have stillet yderligere spørgsmål til hende eller til andre sagkyndige. Heller ikke indholdet af erklæringerne eller det forhold, at F var i behandling hos psykologen, kunne begrunde, at landsretten burde have nægtet tilladelse til dokumentationen. Landsretten havde derfor ikke begået rettergangsfejl.

Tilladelse til anke til Højesteret af 8. juni 2004 (PBN 2003-25-0563).
U 2005.753 H.

Kan en person med sukkersyge straffes for uagtsomt manddrab, når han på gerningstidspunktet befandt sig i en tågetilstand udløst af lavt blodsukker efter indtagelse af alkohol?

T var såvel i byretten som i landsretten idømt 6 måneders fængsel og frakendelse af førerretten i 5 år for uagtsomt manddrab, tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden og spirituskørsel. De strafbare forhold var begået ved T's kørsel i egen bil i alkoholpåvirket tilstand, hvorunder han var stødt sammen med en modkørende bil i sin venstre banehalvdel. T, der havde sukkersyge, befandt sig på tidspunktet for sammenstødet i en tågetilstand udløst af lavt blodsukker, som måtte sidestilles med sindssygdom, jf. straffelovens § 16, stk. 1, 1. pkt. Procesbevillingsnævnet meddelte T tilladelse til anke til Højesteret. Højesteret frifandt T for uagtsomt manddrab og for tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, idet flertallet fandt, at den sindssygelige tilstand, som T befandt sig i, ikke var en sådan følge af hans alkoholindtagelse, at han kunne pålægges straf herfor, jf. § 16, stk. 1, 3. pkt. T blev herefter idømt en bøde på 6.000 kr. og fik for promillekørsel frakendt førerretten betinget.(Dissens).

Tilladelse til anke til Højesteret af 17. marts 2004 (PBN 2003-25-0677).
U 2005.199 H.

Strafudmåling ved spirituskørsel med uagtsomt manddrab til følge

T, der tidligere var dømt 8 gange for spirituskørsel og en gang for promillekørsel samt for en lang række kørsler i frakendelsestiden, blev nu dømt for 2 spirituskørsler begået i prøvetiden efter en tidligere betinget dom for spirituskørsel. Ved den ene af de to kørsler, som nu forelå til pådømmelse, havde T forvoldt to fodgængeres død. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 2 år, der af landsretten blev forhøjet til 4 år. Procesbevillingsnævnet meddelte T tilladelse til anke til Højesteret. Højesteret tiltrådte, at der forelå så-

danne skærpende omstændigheder, at der burde fastsættes en længerevarende fængselsstraf, og fastsatte straffen til fængsel i 3 år. (Dissens).

Tilladelse til anke til Højesteret af 24. juni 2004 (PBN 2004-25-0731).
U 2005 199 H.

Indebærer en banks køb af egne aktier, når der foreligger intern viden, en overtrædelse af forbuddet mod insiderhandel?

Et pengeinstitut, T1, havde i efteråret 2000 drøftelser med et andet pengeinstitut, B, om, hvad et tilbud fra B til T1's aktionærer om køb af alle aktier i T1 skulle gå ud på for at opnå anbefaling fra T1's bestyrelse. På grund af uenighed om prisen blev drøftelserne afbrudt i oktober 2000, men efter telefonisk kontakt i december 2000 genoptaget i januar 2001. I forbindelse med afslutning af årsregnskabet for 2000 vedtog T1's ledelse i januar 2001 at fremsætte forslag på den ordinære generalforsamling den 28. februar 2001 om udbytteudlodning ved køb af egne aktier med henblik på kapitalnedsættelse i lighed med året før. Umiddelbart før offentliggørelse af årsregnskabet og forslaget om udbytteudlodning tilbød et realkreditinstitut, A, i henhold til en forkøbsret i en aktionæroverenskomst fra 1990 at sælge en portefølje af T1-aktier til T1 til børskursen, kurs 330, og T1's ledelse, herunder T2-5, der var medlemmer af direktionen og formandskabet, accepterede den 6. februar 2001 tilbuddet og indberettede købet til Fondsbørsen. Der var da igangværende drøftelser med B, men stadig stor afstand mellem parterne om prisen, og det var usikkert, om de ville nå til enighed. Drøftelserne resulterede imidlertid i, at B den 11. april 2001 fremsatte tilbud til T1's aktionærer om at købe alle T1's cirkulerende aktier til kurs 850, hvilket omgående førte til en tilsvarende kursstigning. Finanstilsynet indgav herefter anmeldelse til anklagemyndigheden, der rejste tiltale mod T1-5 for at have overtrådt forbuddet mod insiderhandel i værdipapirhandelslovens § 35, stk. 1, jf. § 94. I byretten blev de tiltalte delvis fundet skyldige, mens de i det hele blev frifundet af landsretten. Procesbevillingsnævnet meddelte anklagemyndigheden tilladelse til anke til Højesteret. Højesteret fandt, at en offentliggørelse den 6. februar 2001 af oplysninger om drøftelserne mellem T1 og B og om de udvekslede prisoplæg, der ville indebære en betydelig overkurs, ville have fået betydning for kursdannelsen på T1's aktier, og at T1 derfor havde intern viden som defineret i værdipapirhandelslovens § 34, stk. 2, 1. pkt. Højesteret udtalte, at ved afgørelse af, om køb af egne aktier er sket i strid med forbuddet mod insiderhandel, skal der efter lovens forarbejder - når dispositionen har karakter af almindelig forretningsmæssig adfærd - foretages en konkret vurdering af, om der foreligger uhæderlig anvendelse af intern viden. Højesteret lagde vægt på, at T1's køb var et køb af egne aktier og ikke skete for vindings skyld, men i det legitime øjemed at gennemføre den forud vedtagne indstilling om udbytteudlodning i lighed med året før. Drøftelserne med B befandt sig ikke på et fremskredent stadium. Parterne stod langt fra hinanden med hensyn til pris, og der manglede stillingtagen til væsentlige aftalespørgsmål. Det var usikkert, om man ville nå til enighed, og en afklaring kunne trække ud. I øvrigt bemærkede Højesteret, at købet skete efter henvendelse fra A i henhold til en aktionæroverenskomst fra 1990, og at købet blev indberettet til fondsbørsen. Højesteret tiltrådte under disse omstændigheder, at der uanset T1's interne viden ikke forelå et uhæderligt forhold ved købet, og T1-5 blev frifundet.

Tilladelse til anke til Højesteret af 6. august 2004 (PBN 2004-25-0763).
U 2005.984 H.

Straf for fortsat at unddrage forældremyndighedsindehaveren 2 børn, der var bortført til Iran

T, der var iransk statsborger, blev ved Højesterets ankedom i august 2003 efter straffelovens § 215, stk. 1 og 2, og § 261, stk. 2, idømt fængsel i 2 år ved uden samtykke fra moderen, fra hvem han var skilt, og som havde forældremyndigheden over deres 2 fællesbørn, at være rejst med disse til Iran. Sagen var i første instans blevet afgjort af Københavns Byret ved en dom af 24. september 2002, og siden da havde T været fængslet. Ved anklageskrift af 12. september 2003 blev T tiltalt for overtrædelse af de samme bestemmelser i straffeloven ved at have undladt at medvirke til, at børnene, der fortsat befandt sig i Iran, blev tilbageført til moderen. Byretten frifandt T, under henvisning til at han ikke havde begået et nyt strafbart forhold, der var forskelligt fra det forhold, som han var blevet straffet for ved Højesterets dom af 25. august 2003. Landsretten fandt T skyldig og idømte ham fængsel i 2½ år. Procesbevillingsnævnet meddelte T tilladelse til anke til Højesteret. Højesteret udtalte, at straffelovens § 215 efter sin ordlyd og sin sammenhæng med § 261 indeholdt hjemmel til også at straffe en person, der opretholder en tidligere iværksat unddragelse af forældremyndigheden. Da den tidligere dom ikke omfattede den unddragelsesperiode, som den nye tiltale angik, fandt også Højesteret T skyldig, idet straffen dog blev nedsat til fængsel i 2 år.

Tilladelse til anke til Højesteret af 6. april 2004 (PBN 2004-25-0692)
U 2005.967 H.

En tilsvarende sag er behandlet af Højesteret i U 2005.969 H (PBN 2004-25-0726), dog drejede det sig her om en 3. gangs unddragelse.

4.3.2. Tilladelse til kære i straffesager

Udlevering af en dansk statsborger til Storbritannien med henblik på strafforfølgning

Advokat A, der var dansk statsborger, og som i 1990'erne havde haft bopæl og drevet advokatforretning i såvel Storbritannien som i Danmark, blev af de britiske myndigheder B sigtet for deltagelse i en sammensværgelse om bedrageri for ca. 2,1 million engelske pund. En britisk domstol traf i 2001 beslutning om anholdelse af A, der fra 2000 havde haft ophold i Danmark, hvor han havde ægtefælle og børn. B forhandlede med A om vilkårene for, at han frivilligt kunne komme til Storbritannien og deltage i den påtænkte straffesag mod ham og de øvrige implicerede i sagen, men der kunne ikke opnås enighed herom. B anmodede herefter i august 2002 det danske Justitsministerium J om at foranledige A udleveret til strafforfølgning i Storbritannien. J traf i juli 2003 beslutning om udlevering af A, idet der med en ændring af den danske udleveringslov i 2002, der havde virkning for anmodning om udlevering, som blev fremsat efter lovens ikrafttræden, var skabt mulighed herfor. A indbragte J's afgørelse for domstolene, hvor han bl.a. gjorde gældende, at ændringen af udleveringsloven ikke burde have været gennemført med virkning også for strafbare forhold, der var begået før lovens ikrafttræden, at betingelserne i udleveringsloven i øvrigt ikke var opfyldt, at proportionalitetshensyn talte imod udlevering, at også humanitære hensyn af familieretlig karakter var til hinder for udlevering, og at J's afgørelse ikke opfyldte forvaltningslovens begrundelseskrav. Byretten fandt, at det, A havde anført, ikke var til hinder for udlevering, og fastslog, at J's afgørelse var lovlig. Landsretten stadfæstede byrettens kendelse. Procesbevillingsnævnet meddelte A tilladelse til indbringelse af sagen for Højesteret. Højesteret, der tiltrådte byrettens bemærkning om, at J's afgørelse måtte anses for at være en straffeprocessuel beslutning i forbindelse med gennemførelsen af en straffesag, og at den derfor ikke var omfattet af forvaltningsloven, stadfæstede landsrettens kendelse i henhold til grundene.

Tilladelse til kære til Højesteret af 5. marts 2004 (PBN 2003-25-0635).

U 2004.2229 H.

Skal der efter "Rockerloven" foretages underretning om et indgreb i meddelelseshemmeligheden?

Københavns Byret afsagde i november 2002 og januar 2003 kendelser om aflytning m.v. af mobiltelefonnumre, som blev benyttet af medlemmer af en rockergruppe, R, som var mistænkt for overtrædelse af straffelovens § 191. Efter ophør af aflytningen i marts 2003 anmodede anklagemyndigheden om, at underretning om indgrebene blev undladt efter retsplejelovens § 788, stk. 4, men såvel byretten som landsretten bestemte, at der skulle gives underretning om indgrebet. Procesbevillingsnævnet meddelte anklagemyndigheden tilladelse til kære til Højesteret. Til støtte for begæringen om at undlade underretning henviste rigsadvokaten under sagens behandling i Højesteret dels til hensynet til efterforskningen i en anden verserende sag, dels til hensynet til at beskytte den generelle løbende efterforskning mod R. Højesteret imødekom begæringen om undladelse af underretning af de grunde, der var anført af Rigsadvokaten.

Københavns Byrets kendelser af 20. oktober 2003 (Afdelingen for grundlovsforhør m.m. sag nr. 27431/2002, 27432/02, 643/2003, 666/2003, 667/2003 og 668/2003)
Østre Landsrets kendelser af 3. december 2003 (14. afdeling, kære nr. S-3747-03, S-3748-03, S-3749-03, S-3750-03, S-3751-03, S-3752-03).
Tilladelse til kære til Højesteret af 30. marts 2004 (PBN 2003-25-0669).
Højesterets kendelse af 29. september 2004 (148-153/2004).

Har forsvareren i en sædelighedssag krav på at gøre sig bekendt med efterforskningsmaterialet i en anden sædelighedssag, hvori samme forurettede er impliceret?

T blev i 2003 tiltalt for overtrædelse af diverse straffelovsbestemmelser ved at have haft anden kønslig omgængelse end samleje med sin da 12-årige fætter F. I forbindelse med forberedelsen af domsforhandlingen anmodede T's forsvarer politiet om at blive gjort bekendt med efterforskningsmaterialet i form af politirapporter, videoafhøring mv. i andre sager, hvori F var blevet anset for forurettet. Forsvareren henviste herved navnlig til en bestemt sag mod R. Politimesteren, P, afviste at udlevere materialet i sagen mod R, hvorefter T's forsvarer indbragte spørgsmålet for byretten. Byretten gav P medhold, og landsretten stadfæstede byrettens kendelse. Forsvareren indbragte med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen for Højesteret, hvor forsvareren navnlig gjorde gældende, at ordlyden af retsplejelovens § 745 åbner mulighed for, at forsvareren i straffesager gives adgang til aktindsigt i materiale, der uden at være fremlagt i sagen kan have betydning for denne. Med nærmere begrundelse, herunder at de forhold, som forsvareren søgte at få oplyst gennem aktindsigten i sagen mod R, ikke kunne antages at have nogen betydning for forsvaret af T, fandt Højesteret, at forsvareren ikke i medfør af bestemmelsen i retsplejelovens § 729a, stk. 3, havde adgang til at gøre sig bekendt med efterforskningsmaterialet i sagen mod R. Højesteret stadfæstede derfor landsrettens kendelse.

Tilladelse til kære til Højesteret af 2. april 2004 (PBN 2003-25-0675).
U 2005.383 H.

Udskillelse af 2 ud af 10 forhold i en straffesag til sammenlægning med straffesager mod andre personer tiltalt for medvirken til samme forhold?

Anklagemyndigheden rejste i juni 2003 tiltale ved byretten mod en kommunes tidligere borgmester T1 og ordførende direktør T2 for 10 forhold, herunder 2 forhold vedrørende mandatsvig. De 2 mandatsvigsforhold angik kommunens indgåelse af aftaler med et rejsebureau henholdsvis en entreprenørvirksomhed, hvorved kommunen angiveligt betalte en merpris, mod at merprisen skulle anvendes til støtte af sportsklubber i kommunen via sponsoraftaler. Anklagemyndigheden rejste endvidere tiltale mod A-D for påstået medvirken til mandatsvigsforholdene i to særskilte sager vedrørende rejseforholdet (A og B), henholdsvis entreprisforholdet (C og D). Domsforhandlingen i hovedsagen mod T1 og T2 forventedes afsluttet ved byretten i 2005, mens sagerne om medvirken forventedes afgjort væsentligt tidligere. T1 og T2 protesterede mod udskillelsen af medvirkenforholdene i særskilte sager og krævede, at byretten skulle sammenlægge behandlingen af alle tre straffesager, jf. retsplejelovens § 707. Ellers ville der i medvirkensagerne ske en præjudiciel skyldvurdering af mandatsvigsforholdene i strid med uskyldsformodningsreglen i art. 6, stk. 2, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK). Også A og C

gik ind for sammenlægning. Anklagemyndigheden og B og D mente derimod, at en sammenlægning ville føre til en væsentlig og unødvendig forhaling af medvirkensagerne i strid med kravet om afgørelse inden en rimelig tid, jf. art. 6, stk. 1, i EMRK. Byret og landsret fandt ikke, at medvirkenssagerne mod A-D burde sammenlægges med sagerne mod T1 og T2. Procesbevillingsnævnet meddelte T1, T2 og C tilladelse til kære til Højesteret. Under sagens behandling i Højesteret påstod anklagemyndigheden - og C - subsidiært, at de to mandatsvigsforhold skulle udskilles fra hovedsagen og sammenlægges med medvirkensagerne. Domsforhandlingen var ikke påbegyndt i nogen af sagerne. Der var ved byretten reserveret et stort antal dage i 2004 og 2005 til behandling af samtlige forhold i hovedsagen. Mandatsvigsforholdene var af en anden karakter end de øvrige forhold i hovedsagen og kunne behandles isoleret. Hensynet til at fremme sagerne mod A-D og til en samlet og samtidig skyldvurdering for alle involverede kunne tilgodeses ved at udskille de to mandatsvigsforhold i hovedsagen mod T1 og T2 til samlet bedømmelse med medvirkensagerne mod A-D, og Højesteret bestemte derfor, at en sådan udskillelse skulle ske.

Tilladelse til kære til Højesteret af 23. januar 2004 (PBN 2004-25-0693).
U 2004.1326 H.

Var forlængelse af varetægtsfængslinger for flere personer, der var tiltalt for deltagelse i organiseret narkotikakriminalitet på Christiania, proportional?

I forbindelse med en aktion mod den organiserede hashhandel på Christiania anholdt politiet den 16. marts 2004 en række personer, der efterfølgende blev varetægtsfængslet i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2 og 3. Det var politiets opfattelse, at hashhandlen på Christiania var professionelt tilrettelagt og velorganiseret. Salget skete fra boder, og der var som regel flere sælgere tilknyttet den enkelte bod. Sælgerne blev ofte bistået af en eller flere af de såkaldte "løbere", der ifølge politiet bl.a. skaffede hashen til boden fra lagre i nærheden, fyldte op i boden mv. For at beskytte hashhandlen havde sælgerne ifølge politiet ansat et vagtkorps, der bl.a. havde til opgave at advare sælgerne, hvis politiet var på vej ind i Christiania. Varetægtsfængslingerne blev løbende forlænget. Procesbevillingsnævnet meddelte tilladelse til kære til Højesteret af kendelser om fortsat varetægtsfængsling for så vidt angår 1 person, der var tiltalt for at være "løber", og 3 personer, der var tiltalt for at sælge hash fra bestemte boder på Christiania. Kæretilladelse blev endvidere meddelt 10 personer, der var tiltalt for at have deltaget i vagtkorpsset, hvoraf 2 var tiltalt for at have været vagtchefer. Domsforhandling var i sagerne berammet til foretagelse fra omkring februar til juni 2005. Den 29. november 2004 stadfæstede Højesteret varetægtsfængslingen af den person, der var tiltalt for at være "løber".

Tilladelse til kære til Højesteret af 27. august 2004 (PBN 2004-26-0115).
U 2005.710 H.

Højesteret stadfæstede endvidere varetægtsfængslingerne for så vidt angik 2 af de 3 personer, der var tiltalt for at sælge hash.

Tilladelse til kære til Højesteret af 17. september 2004 (PBN 2004-26-0116 og - 0117)
Højesterets kendelse af 29. november 2004 (425/2004)

Højesteret fandt, at den 3. sælger burde løslades. Københavns Byret havde ved dom af 1. december 2004 delvist tilsidesat anklagemyndighedens beregningsmodel med hensyn til, hvor meget hash to andre sælgere i sagskomplekset havde solgt. Højesteret fandt på den baggrund, at der nu var en sådan usikkerhed med hensyn til mistankegrundlaget i forhold til omfanget af den mængde hash, der var rejst tiltale for, at fortsat varetægtsfængsling ville stå i misforhold til den retsfølge, som kunne ventes, hvis sælgeren fandtes skyldig.

Tilladelse til kære til Højesteret af 1. oktober 2004 (PBN 2004-26-0118).
Højesterets kendelse af 15. december 2004 (492/2004).

Højesteret fandt, at 8 af de 10 personer, der var tiltalt for at være vagter, skulle løslades. Højesteret udtalte bl.a., at der var en sådan usikkerhed med hensyn til, hvorledes den indbyrdes afstemte strafudmåling blandt vagterne skulle foretages, at en fortsat frihedsberøvelse ville stå i misforhold til den retsfølge, som kunne ventes, hvis disse vagter fandtes skyldige. Højesteret stadfæstede derimod fængslingskendelserne for så vidt angår de to personer, der var tiltalt for at have haft ledende roller i vagtkorpset

Tilladelse til kære til Højesteret af 20. december 2004 (PBN 2004-26-0125, PBN 2004-26-0126, PBN 2004-26-0128, PBN 2004-26-0130, PBN 2004-26-0138 og PBN 2004-26-0139).

Højesterets kendelse af 14. januar 2005 (567/2004, 568/2004, 569/2004, 570/2004, 571/2004 og 572/2004).

5. Litteratur om 2. og 3. instansbevillinger

Jens Anker Andersen i Fuldmægtigen 1990, side 83-86: Gælder den nye appelbegrænsning i små sager også for fogedrets-, skifterets- og tinglysningsafgørelser?

Karen Dyekjær-Hansen i Lov&Ret 1992, nr. 2, side 4-6: Ingen ideelle løsninger når det gælder tredje instans bevilling.

Jørgen Jochimsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1992 B, side 97-105: De nye regler om appelbegrænsning i civile retssager.

Bernhard Gomard i Lov&Ret 1995, nr. 6, side 18-25: Pragmatik, principper og internationalisering i 1990'ernes procesret.

Eva Smith i Lov&Ret 1995, nr. 8, side 14-17: Ny lov, der stækker Højesteret baseret på urigtige oplysninger.

Bjørn Westh i Lov&Ret 1995, nr. 8, side 17-18: Ikke hold i Eva Smith's kritik, Kommentar.

Jens Anker Andersen i Auktioner, 3. udgave, 1996, side 451-454 og 456-463.

Thomas Rørdam i Lov&Ret 1996, nr. 6, side 29-32: Anke-praksis i strid med Folketingets forudsætning.

Bernhard Gomard m.fl. i Fogedret, 4. udgave, 1997, side 416-417.

Jens Anker Andersen i Tvangsfuldbyrdelse, 3. udgave, 1997, side 314-316 og 319-320.

Kristine Queitsch i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 12-18: Nogle bemærkninger om appelbegrænsning i civile retssager - 10.000 kr.s grænsen.

Ivan Larsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 221-223: Ankebegrænsninger i de tidligere statsadvokatsager.

Procesbevillingsnævnets årsberetning 1996, side 23-26, om nævnets praksis i sager om 2. instansbevilling i straffesager, og bilag 8, oversigt over ansøgninger om 3. instansbevilling i forældremyndighedssager, som er realitetsbehandlet i 1996.

Bent Unmack Larsen i Advokaten 1997, nr. 9, side 178-179: Procesbevillingsnævnets praksis.

Steen Bønsing i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 531-535: Procesbevillingsnævnets retlige status - kommentar til UfR 1997.1062 H.

Procesbevillingsnævnets årsberetning 1997, side 90-91, skematisk oversigt over landsretternes afgørelser i de straffesager, som landsretterne har behandlet i 1996 og 1997 efter meddelt 2. instansbevilling.

Procesbevillingsnævnets årsberetning 1998, side 96, skematisk oversigt over landsretternes afgørelser i civile sager, hvori der er meddelt 2. instansbevilling i 1996, 1997 og 1998.

Ole Dybdahl og Hans Kardel, under medvirken af Susanne Gamberg, Hanne Lübeck Johansen og Kristine Queitsch, Procesbevillinger (GadJura), 1998.

Erik Werlauff i Juristen 1999, nr. 8, side 326-332: Anmeldelse af Ole Dybdahl og Hans Kardel, Procesbevillinger.

Torben Jensen i Højesteret og retsplejen (GadJura), 1999, side 43-44, 46, 49-51, 74-75, 104-105, 140-141, 144, 167-188, 191-192, 200-205, 210, 215-221, 228-229, 445-446.

Jonas Christoffersen og Jakob Fink Nielsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1999 B, side 387-394: Om kære til Højesteret i civile sager.

Lindenchrone og Werlauff i Dansk retspleje, 2. udgave (GadJura), 2000, side 26-28, 296-301, 306-307, 310, 396-397, 542, 547, 629-630.

Bjarne Christensen i Dommeren i det 20. århundrede - Dommerforeningens 100 års jubilæum (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2000, side 337-338.

Kommenteret Retsplejelov, 7. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2004, Bind I, side 44-54 (kommentar til kapitel 1a. Procesbevillingsnævnet) samt kommentarer til de enkelte hjemler for procesbevillinger.

Niels Viltoft, Benedikte Holberg og Lone Dahl Frandsen i Ugeskrift for Retsvæsen 2000 B, Den særlige Klageret i 60 år, side 380.

Eva Smith i Civilproces - Grundlæggende regler og principper, 4. udgave (GadJura), 2000, side 240-243.

Bernhard Gomard i Civilproces (under medvirken af Michael Kistrup), 5. udgave (GadJura) 2000, side 60-61, 600-604, 624-626, 628-632, 641-644, 650-657, 659.

Ejler Bruun, Peter Møgelvang-Hansen og Lars Lindenchrone Petersen i Fogedsager, 2. udgave (GadJura) 2000, side 452-465 og 620.

Mads Østergaard og Jørgen Nørgaard i Ugeskrift for Retsvæsen 2002 B, side 491-501:

Procesbevillingsnævnets tilladelse til appel til Højesteret af sagsomkostningsafgørelser i civile sager.

Jørgen Jochimsen i *Straffesager for landsretten*, 1. udgave (GadJura) 2002, særligt kapitel 1.

Erik Werlauff i *Juristen* 2003, nr. 8, side 296-308: At søge procesbevilling.

Jonas Christoffersen i *Lov&Ret* 2003, nr. 6, side 7ff: Hvem skal lempe retsafgiften?

Ole Dybdahl i *Ugeskrift for Retsvæsen* 2003 B, side 284-286: Reform af Den Særlige Klageret og Procesbevillingsnævnet.

Kim K. Gabriel i *Ugeskrift for Retsvæsen* 2004 B, side 314-321: Udlændingelovens § 50 i praksis.